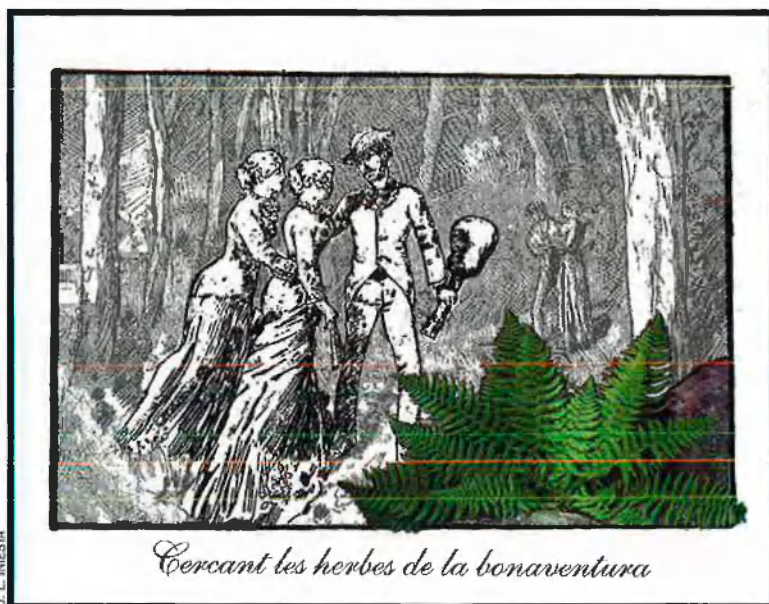

MARTÍ DOMÍNGUEZ

El País Valencià és ric en falgueres. Com n'assenyala el botànic Daniel Ballesteros, n'hi ha que viuen avora la mar, com la falzia marina (*Asplenium marinum*), en algunes coves privilegiades de la Marina, i en canvi d'altres que aconsegueixen créixer en ambients rufols i àrids. Ningú no s'imagina una falguera en un paratge semidesèrtic, i, tanmateix, alguns d'aquests pteridòfits ho han aconseguit amb

bastant èxit, com la folguerila (*Cosentinia vellea*), una falguereta escarransida i de fulles encotonades. El descobriment d'aquesta espècie entre runars inversemblants, on quan cau el sol de ple s'assoleixen temperatures tòrrides, meravella –i astora– els botànics. Com s'ho fa aquesta petita falguera per a superar l'escasessa d'aigua?

Al capdavant, les falgueres tenen quelcom de màgic en la seua naturalesa. No sols pel seu cicle biològic fantàsticament complex, sinó per l'exquisida perfecció del seu port. Són, sens dubte, un dels grups de plantes més bells de la natura, amb aquella simetria perfecta, i amb aquell creixement fractal impecable. Potser és aquest fet el que desperta en l'home l'admiració: la potent subtilesa expressiva del seu desenvolupament, elegant i afalagador, i que s'ha manifestat ci i lla en topònims i creences. Des de la ubiqua font de la Falguera fins a altres topònims vagament al·lusius, l'home no s'ha quedat indiferent. Ja ho escriu Joan Coromines, amb una certa mandra, en referir-se al topònim falguera: "A penes cal dir que el nom de la planta mateixa, no sols els col·lectius, ha donat una quantitat immensa de NLL [noms de lloc]... Tampoc cal detallar els NLL col·lectius del tipus adotzenat *falgueral*." La llista, és, doncs, incomensurable, especialment si tenim en compte els NLL "adotzenats".

Cercant les herbes de la bonaventura

“Qui vulga or i dones (els dos substantius bàsics sobre els quals reposa l’entrellat de la humanitat), cal que recol·lecte la ‘grana’ de la falguera”

Tot amb tot, per algun motiu, les falgueres despertten en l'home una admiració inequívoca. I aquesta admiració es manifesta en sorprenents llegendes, que tenen com a epicentre aquestes plantes: “Està molt estesa la creença en la virtut meravellosa de la falguera –escriu Joan Amades–. Hom creu que floreix i grana, tot alhora, just durant el breu espai de temps que sonen les batallades de mitjanit [de la nit de Sant Joan]. Qui vulgui obtenir tota mena de venturures i riqueses en gran, i, sobretot, qui es vulgui

atreure la simpatia amorosa de tantes dones com li siguin placent, cal que reculli i conservi la grana de la falguera.” Així doncs, qui vulga or i dones (els dos substantius bàsics sobre els quals reposa l'entrellat de la humanitat), cal que recol·lecte la “grana” de la falguera. I amb ella aconseguirà fetilleries infinites. Ja ho adverteix el colossal metge Andrés Laguna: “*No puedo disimular la vana superstición, abuso y grande maldad (no quiero decir herejía) de algunas vejezuelas endemoniadas, las cuales tienen persuadido a los populares que la víspera de San Juan, en punto de la media noche, florece y grana el helecho; y que si el hombre allí no se halla en aquel momento se cae su simiente y se pierde, la cual alaban para infinitas hechicerías.*”

Siga com siga, tan sols en alguns recòndits barrancs del Penyagolosa trobareu plegades la falguera mascle (*Dryopteris filix-mas*) i la falguera femella (*Athyrium filix-femina*). Descobrir-les, amarades d'aigua i esponeroses, és un vertader i sublim espectacle. Les causes d'aquests noms populars ningú me les ha sabut aclarir ben bé, però totes dues espècies són les més adients per a buscar la grana fetillera de la falguera falguera. I cal dir que al bell mig d'aquells nimbats barrancs, qualsevol episodi –fins i tot el més adotzenat– sembla perfectament versemblant.

ORIOI BOHIGAS

“Al costat de **Simenon**, les novel·les semblen assaigs”

—Enguany se celebra el centenari del prolífic escriptor belga d'expressió francesa Georges Simenon (Lieja, 1903 – Lausana, 1989), creador del personatge de l'inspector Maigret. Quina valoració feu de la seva obra novel·lística?

—Sóc un gran admirador i un gran lector de Georges Simenon, des de fa molts anys, quan la seva obra arribava en llibres d'estructura física molt primària. En especial sóc un admirador seu comparant-lo sobretot amb la novel·la actual. Les novel·les d'ara semblen a vegades petits assaigs literaris i fins i tot filosòfics i costa trobar l'empenta de la novel·la francesa del XIX o la del XX lligada a la novel·la d'aventures. La forma tan directa i sintètica que té Simenon d'explicar històries i situacions és una cosa que els actuals novel·listes no fan o no tenen l'habilitat per fer-ho.

—L'editorial Lunweg ha publicat un llibre dedicat a l'arquitecte i dissenyador Dani Freixes (Barcelona, 1946), *Dani Freixes & Varis Arquitectes*. El títol és el nom del seu despatx. L'autor del text i de les fotografies és Mihail Moldoveanu. Freixes ha obtingut els premis de disseny més prestigiosos, de casa i de fora. Ha fet el disseny dels bars Zsa-Zsa i Selts i el restaurant Nodo, espectacles multimèdia, exposicions i museus, parcs temàtics i centres comercials. Quina valoració feu de l'arquitecte i del llibre?

—Em sembla que està molt bé que s'hagi publicat un llibre sobre Dani Freixes, arquitecte de gran potència i creativitat. Bàsicament s'ha dedicat a moblar, completar i equipar l'arquitectura vista des de l'interior i s'ha dedicat a comerços, bars, restaurants, museus i exposicions, a través de la reconversió d'arquitectures existents en usos diferents que a vegades poden ser efímers. Freixes

ha estat el pare d'un moviment que ha donat molts bons resultats. Quan parlem dels bars de Barcelona, de la nova manera de dissenyar-los, ho podem fer perquè els arquitectes i dissenyadors que hi han col·laborat són fills del seu mestratge, perquè Freixes ha sabut divulgar la seva manera de fer entre els altres arquitectes. Això no treu que no fes arquitectura completa. A Barcelona ha reconvertit uns antics terrenys ferroviaris en el Parc del Clot. A més, ha fet edificis molt innovadors i contundents, com és la facultat de Ciències de la Comunicació de la Ramon Llull, al mig de la Ciutat Vella. Una altra de les seves virtuts és que totes les seves creacions tenen com un punt poètic que fa que la seva obra no caigui mai ni en la vulgaritat ni en la simple ornamentació gratuïta.

El llibre, però, té alguns defectes, com ara, sobretot, les fotografies de

fragments de la seva obra. Hi ha més fragments fotogràfics que no pas imatges de conjunt i la seva és una arquitectura massa important per reduir-la al fragment fotogràfic. De totes maneres, això queda en part compensat perquè al final hi ha un resum de la seva obra, comentat per l'arquitecte mateix. I els seus comentaris tenen molt d'interès. En resum, un llibre important sobre un dels pioners de l'arquitectura contemporània de Catalunya.

—Què penseu de la solució urbanística aplicada a Diagonal Mar de Barcelona?

—La solució urbanística de Diagonal Mar em sembla dolenta. La situació dels gratacels o torres no explica prou bé la continuïtat urbana. Són formes isolades sense cap lligam urbanístic i per això, sense una trama urbanística que segueixi l'ordre dels carrers i de les places. Ens trobem lluny de les nostres ciutats mediterrànies

—És el centenari de George Orwell (Motihari, Bengala, 1903 – Londres, 1950). Quins llibres seus podeu recomanar?

—Conec els seus tres llibres més llegits: *La rebel·lió dels animals*, 1984 i, naturalment, *Homenatge a Catalunya*. Tots tres m'han semblat importants des de qualsevol punt de vista. El que m'ha resultat més útil és *Homenatge a Catalunya*, un dels llibres que explica millor i més clarament les diferències entre la revolució i la guerra. Trobo que ho fa de manera molt més directa i impactant, i molt més profunda, que la resta de llibres que s'han ocupat d'aquesta guerra.

“La solució urbanística de Diagonal Mar em sembla dolenta. La situació dels gratacels o torres no explica prou bé la continuïtat urbana. Són formes isolades sense cap lligam urbanístic”

Lluís Bonada